

ዓለማዊ ግንባር አንጻር ዕብላን ተጽብኦታትን

አብ'ቲ “ታሪኽ አብቂዑ እዩ” ዝብል፡ ንዲናሚክ ታሪኽ ሕብረተሰባት ዝገቡሎ
ብድዕተኛ ቅማረ ተመርኡሱ ዝተቐርጸን ንኢጀንዳታትን ረብሓታትን
ብአመሪካ ዝምራሓ ሃገራት ምዕራብ ዘገልግል ዘይምዕራይ ኣህጉራዊ ስርዓት፡
ንመትከላትን ዕላማታትን ውድብ ሕቡራት ሃገራት ብምድኻምን ንልዑላዊ
ማዕርነት ሃገራት አብ ሓደጋ ብምእታውን፡ ንሰላምን ጸጥታን ዓለምና አብ
ሓደጋ ኣውዲቕዎ ይርከብ። እዚ ምስ ምብራኽ ንቕሓት ህዝብታት ዝያዳ
ዝቃላዕ ዘሎ ሚላታት ሃገራት ምዕራብ፡ አብ ባይቶ ጸጥታ ሓያል ምትፍናን
ፈጠሩ ይርከብ። አብ'ዚ ዓመት'ዚ፡ እቶም ንፖለቲካውን ተግባራውን
ውሱንነት ውድብ ሕቡራት ሃገራት ዘግሃዱን ምንጪ ምትፍናናት ሓያሎ
ሃገራት ኰይኖም ዘሎውን ተኸታተልቲ ቅልውላዋት ጸጥታ፡ ኩናት ናጎርኖ-
ካራባኽ፡ ግጭት ኢትዮጵያ፡ ዕልዋ ሚያንማር፡ ናይ ወርሒ ግንቦት ግጭት
እስራኤልን ፍልስጤምን፡ ከምኡ'ውን ቍጽጽር ጣሊባን ንኣፍጋኒስታንን
ካልኦትን፡ ገለ ካብቶም ዝጥቀሱ እዮም። ባይቶ ጸጥታ፡ ነዞም ጸገማት አብ
ምፍታሕ አብ ሓባራዊ መረዳእታ ክበጽሕ ኣይከኣለን። ስለዚ ኸአ፡ አብቶም
ምስ ክብደት ናይቶም ሽግራት ዘይመጣጠኑ፡ ቀንዲ መሳርሒታት መፍትሒ
ግርጭታት'ቲ ውድብ ኰይኖም ዘለዉ፡ ልዝብን ንጥፈታት ዓቃብ ሰላምን'ዩ
ኣድሂቡ ዘሎ። ቍጠባዊ መዳይ ናይ'ዚ ዘይቅርዑይ ዓለማዊ ስርዓት'ውን
እንተረኣኻ፡ “አብ ደው በለለይ ክብለጸልካ” ዝቐንኡ፡ ብሰብዓ ዝንዳሕ ቍጠባዊ
ሚላታት ዝተመስረተ'ዩ።

አብ 1990ታትን 2000ን ሊብራላዊ ቍጠባዊ ኣካይዳታት ከም ሞዴልን
ኣማራጺ ዘይብሉ - ዘይክማህ ታሪኻዊ ሓቅን ስለዝተራእዩ፡ ብዙሓት ሃገራት -
ብዙሕ ከይመርመራ - ሓንጐፋይ ኢለን ተቐቢለንኦ እዩን። እተን ነቲ
መስመርቲ ነጺገን፡ ናታተን ፖለቲካውን ቍጠባውን ሕርያ ዝተኸተላ ድማ፡
ከም ድሑራትን ቅሪት ሕሉፍ መዋእልን ተራእዩን። አብ 1997 ፕረዚደንት
ኣመሪካ ነበር - ቢል ክሊንተን፡ ሃገረ ቻይና ንሊብራላዊ ደሞክራሲ ምንጻጋ
አብ ግጉይ ሰልፊ ናይ መስመር ታሪኽ ትምርሽ ምህላዎ፡ ብርእሱ-ተኣማንነት
ተዛሪቡ ነይሩ። ግናኸ፡ ድሕሪ ቍጠባዊ ምክት ናይ 2008፡ ህዝቢ ዓለም
ንቕሓቱ ስለዝበረኸን አብ ሊብራላዊ ትረኻ ዝነበሮ እምነት እናበነነ
ስለዝኸደን፡ ንኣድሽ ቍጠባዊ ስርዓት የማዕዱ ኣሎ። አብ ፈለማ 1990ታት፡
ኣለዉ ዝበሃሉ ሓሰብትን ፖለቲከኛታትን ዓለምና፡ ንኹሉ ዓበይቲ ፖለቲካውን
ቍጠባውን ሕቶታት ህዝብታት ክፈትሕ ይኸእል'ዩ፡ ኢሎም ስለዝኣመኑ፡ ነቲ
ዛንታ ‘መወዳእታ ታሪኽ’ ከምዘለዎ ተቐቢሎምዎ እዮም። እቲ ንኹሉ
ቍጠባውን ፖለቲካውን ሕማማት ክፈትሕ ከምዝኸእል ዝተዘመረሉ ስነ-ሓሳብ

ድማ፡ ናብ ሁሉ ዓለም ከስፋሕፍሕን ንኹሉ ደባትን ጸገማትን ኣልዩ ንወዲ-ሰብ ናብ ሓደ ግሎባዊ ማሕበረሰብ ዘምጽእ መሰለ። ኣብ ሃገራት ምዕራብ ኣብ ዝሓለፉ 10 ዓመታት ዝተቐልቀሉን ኣብ ስልጣን ዝመጽኡን ጉጅለታት ፖለቲካዊ ህቡብነት፡ ከምኡ'ውን ተርእዮ ምውጻእ ብሪጣንያ ካብ ኤውሮጳዊ ሕብረት፡ ምስቲ ክብ ኢሉ ዝተጠቐሰ ቊጠባውን ፖለቲካውን ኣካይዳ ዝሳነዩ ኣይኩኑን። ብሕጽር ዝበለ ኣዘራርባ ኸኣ፡ ኢንዱስትሪታት ኣመሪካ፡ ዋላውን ቦቲ ዓብላሊን ንቕጥባዊ ኣመሪካ ልዑል ደገፍ ዘለዎን ደላር ኣመሪካ እናተሓገዛ፡ ምስቲ እናዓበዩ ዝመጽእ ዘሎ ብቐጥታ ሰንዓታት ቻይና ክወዳደራ ኣብ ዘይክእላሉ ደረጃ ስለዝበጽሐ፡ ኢንዱስትሪታት ቻይና ንምድኻም ከም ኣማራጺ ተወሲዱ ኣሎ። ገለ ጸሓፍቲ ከም ዝብልዎ፡ ሰባት ኣብ 1938 ሓደ ካብ ሰለስተ ግሎባውያን ስነ-ሓሳባት ክመርጹ ዕድል ነይርዎም። ኣብ 1968 ክልተ ስነ-ሓሳብ ተሪፈን።

ኣብ 1998 ድማ ሓንቲ ስነ-ሓሳብ ጥራይ ሓዙ ተሪፉ። ኣብ 2018 ከኣ ዝኹነ ዝቐልሶ ስነ-ሓሳብ የለን። ነዚ መልክዑ እናቐያየረ ዝመጽእ ዘሎ ቊጠባውን ፖለቲካውን ሚላታት ሃገራት ምዕራብ ንምምካት ከኣ፡ ኣንጻሩ ዝቐንዐ ሓባራዊ ግንባር ንምምስራት ኣብ ምብግጋስ ዘሎ ይመስል። ሃገራት ቻይና፡ ህንዲ፡ ሩሲያ፡ ደቡብ ኣፍሪቃን ብራዚልን መስሪተናኦ ዘለዎ ብ'BRICS' ዝፍለጥ ጥርናፊ፡ ንቕጥባዊ ዕብላላ ሃገራት ምዕራብ ሚዛን ንምትሓዝ፡ ንኹሉ ዘርብሕ ሓድሽ ቊጠባውን ፖለቲካውን ኣማራጺታት ሃሰው ዝብል'ዩ። እቲ ዳርጋ ንክልተ ሲሶ ካብ ኣባላት ውድብ ሕቡራት ሃገራት ዝሓቀፍ ምንቅስቓስ ሻራ ዘብለን ሃገራት'ውን፡ ዳግማይ ናይ ምብርባር ኣንፈታት የርኢ ኣሎ። ኣብዚ ዓመት'ዚ ኣብቲ ኣብ ቤልግሬድ (ሰርብያ) ዘቃንዖ መበል 60 ዋዕላኡ፡ እቲ ውድብ፡ ዘይሻራዊ መትከሉ ከየቀየረ፡ ሓድነትን ምትሕብባርን ኣባል ሃገራት ብምሕያል፡ ኣብ ምዕራይነትን ፍትሓውነትን ዓለማዊ ስርዓት ዕዙዝ ተራኡ ከበርክትን ኣገዳሲ ሓይሊ ኣብ ዓለምለኻዊ ዝምድናታት ክኸውንን ቁሪጽ ዝተላዕለ ይመስል። ብዘይካዚ'ውን፡ ተወክልቲ ናይ ሃገራት ኣልጅርያ፡ ኣንጎላ፡ ቤላሩስ፡ ቦሊቭያ፡ ካምቦድያ፡ ቻይና፡ ኩባ፡ ህዝባዊት ደሞክራሲያዊት ሪፓብሊክ ኮርያ፡ ኢኳቶርያል-ጊኒ፡ ኤርትራ፡ ኢራን፡ ህዝባዊት ደሞክራሲያዊት ሪፓብሊክ ላኦስ፡ ኒካራጓ፡ ሃገሪ ፍልስጤም፡ ሩሲያ፡ ሰይንት ቪንሰንት፡ ግሪንዲንስ፡ ሶርያ፡ ከምኡ ድማ ዚምባብወን ቪኔዝወላን ኣብ ሕቡራት ሃገራት፡ ብ6 ሓምለ 2021 ናብቲ ውድብ ደብዳቤ ብምጽሓፍ፡ ወግዓዊ ምጅማርን ምምስራትን “ጉጅለ መሓዙት ንምክልኻል ቻርተር ውድብ ሕቡራት ሃገራት” ኣዊጀን። እዚ ነቶም ብዓንዳሪ ባህሪ ሃገራት ምዕራብ ዝጠሓሱ ዘለዉ፡ ኣብ ማዕርነታዊ ሽርክነትን ምክብባርን ዝተመርኩሱ

መትከላት ውድብ ሕቡራት ሃገራት ንምክልኻልን ሓባራዊ ድምጺ ንምስማዕን ዝቈመ ምትእኻኻብ፡ ነቲ ኣብ ዕላማታትን መትከላትን ቻርተር ናይቲ ውድብ ሰፊሩ ዝርከብ ኣምራት ውፋያት ዝኹናን ኣብ ኣድማዕን ሓጃፍን ሃናጺ ጽምዶ፡ ከምኡ'ውን ኣብ ምጽውዋርን ዘተን ዝኣምና ሃገራት፡ ኣካል ናይቲ ምትእኻኻብ ክኹና ማዕጸኡ ርሕው ገይሩ ኣሎ። እዚ ፈኽም እናበለ ዝዓቢ ዘሎ ምትእኻኻብ ሃገራት፡ ኣንጻር ዕብላላን ተጻብኢታትን፡ ቊጠባውን ፖለቲካውን ውድቀታት ዘግሃዱ ሓደስትን ነባራትን ሲናርዮታት፡ ፍሽለት ጣልቃታት ሃገራት ምዕራብ ኣብ ጉዳይ ልዑላውያን ሃገራት፡ ከምኡ'ውን ኣብ ኣተኣላልያ ለበዳ 'ኮቪድ-19' ዝተራእየ ድኻማትን ንሱ ዘሰዓቦ ቊጠባዊ ምርኹማሽን ርኢኻ፡ ትረኻ 'መወዳእታ ታሪኽ' ንኻልእ እዋን ዝተሰጋገረ ይመስል።

ሓዳስ ኤርትራ 5 ጥሪ 2022